

декларують також готовність здійснювати підготовку професіоналів-практиків у цій галузі.

2. *Підтримка наукових досліджень у сфері сталого розвитку.* Заохочення досліджень сталого розвитку з метою досягнення кращого наукового розуміння відповідного кола питань та забезпечення на цій основі ефективного обміну науковими знаннями, у тому числі їхня трансформація в нові та інноваційні технології.

3. *Утворення зелених університетських містечок.* Забезпечення екологічності університетських кампусів за допомогою: підвищення ефективності використання енергії, води і матеріальних ресурсів в будівлях; надання студентам і професорсько-викладацькому складу можливостей академічної мобільності, заснованої на принципах сталого розвитку; прийняття ефективних програм для мінімізації, рециркуляції та повторного використання відходів.

4. *Підтримка зусиль із забезпечення сталості в громадах.* Декларується необхідність

розбудови такої моделі співпраці громад із місцевою владою, за якої б створювалися ефективні спільноти в плані використання ресурсів із притаманним для них високим ступенем соціальної інтеграції та незначним «екологічним відбитком» (мінімальні екологічні наслідки від життєдіяльності).

5. *Участь у міжнародних рамкових ініціативах* зі сталого розвитку та обмін їхніми результатами.

Очікується, що зобов'язання, які взяли на себе ректори і декани університетів, підписавши Декларацію, виконуватимуться завдяки розробленню та успішній реалізації стратегій сталого розвитку вищих навчальних закладів.

Підготувала **М. Тищенко**, канд. екон. наук., науковий співробітник Інституту вищої освіти КНЕУ; за матеріалами звіту «From Rio to Rio: A 20-year Journey to Green the World's Economies» (<http://www.uncsd2012.org>).

ДОСЛІДНИЦЬКІ УНІВЕРСИТЕТИ ТА МАЙБУТНЄ АМЕРИКИ: 10 ПРОРИВНИХ ЗАХОДІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ ПРОЦВІТАННЯ ТА БЕЗПЕКИ Сполучених Штатів

Нещодавно побачив світ звіт «Дослідницькі університети та майбутнє Америки: 10 проривних заходів, необхідних для процвітання та безпеки Сполучених Штатів», автори якого проаналізували сучасний стан дослідницьких університетів у США, спрогнозували, яку роль ці установи відіграватимуть через 10–20 років, та запропонували заходи, що їх необхідно вжити, аби посилити роль дослідницьких університетів у реалізації стратегічних цілей соціально-економічного розвитку держави.

У звіті зазначається, що інноваційна діяльність є рушійною силою економічного зростання, створення нових видів економічної діяльності та робочих місць, підвищення стандартів життя як у Сполучених Штатах, так і в усьому світі. Автори документа акцентують увагу на тому, що основним джерелом нових знань і талановитих випускників, які можуть застосовувати ці знання для досягнення національних цілей, є дослідницькі університети.

Ці заклади мають значну підтримку з боку національного уряду, працюють у партнерстві з американським бізнесом та користуються повагою в суспільстві завдяки високій якості освіти та досліджень. Разом з тим у матеріалах звіту зазначається, що останнім часом дослідницькі університети стикаються з багатьма викликами: економічними, демографічними проблемами, глобальною конкуренцією, постійною появою нових технологій.

Автори наголошують на тому, що навіть у той час, коли інші нації наслідують досвід США у створенні дослідницьких університетів, прихильність американського уряду до стійкого та продуктивного партнерства з ними останнім часом дещо ослабла. Висловлюючи занепокоєння тим, що національні дослідницькі університети перебувають у небезпеці, сенатори О. Дамар, Б. Мікульські та члени Палати представників Б. Гордон та Р. Хол звернулися в 2009 р. до Національної академії з проханням оцінити конкурентне становище вітчизняних державних та приватних дослідницьких університетів і надати відповідь

на актуальне питання: «Яких десять основних заходів Конгрес, уряди штатів, дослідницькі університети та інші установи повинні вжити, щоб утримати лідерські позиції у дослідженнях та докторській освіті заради того, аби Сполучені Штати могли конкурувати, процвітати та досягати національних цілей в охороні здоров'я, довкілля, енергетиці та безпеці в глобальному середовищі XXI століття?»

У відповідь Рада з національних досліджень створила колектив фахівців, який складався з лідерів академічної спільноти, індустрії, уряду та національних лабораторій. Зміст укладеного ними звіту свідчить, що США спроможні краще готувати дослідницькі університети для впровадження національних ідей, якщо ці заклади стануть більш продуктивними, інноваційними, то будуть забезпечені необхідними ресурсами і творчо працюватимуть у партнерстві з бізнесом. Для посилення такої співпраці федеральному та урядам штатів, університетським закладам дослідницького типу, бізнесу та промисловості розробники документа рекомендують вжити таких заходів:

- У межах інноваційної та науково-дослідницької стратегії США федеральному уряду слід прийняти стабільну та ефективну політику й практику фінансування науково-дослідної та навчальної діяльності університетів, аби нація отримувала нові знання та освічених людей, які б забезпечили майбутнє, допомогли країні досягти національних цілей та забезпечити процвітання й безпеку.

- Надати більшу автономію державним дослідницьким університетам з метою поліпшення їхніх локальних та регіональних переваг. Це дозволить їм стратегічно конкурувати та швидко використовувати нові можливості. Водночас наголошується на необхідності відновлення фінансування освітньої та наукової діяльності цих закладів на рівні, який дозволив би їм працювати за стандартами університетів світового класу.

- Посилити роль бізнесу в партнерстві з дослідницькими університетами, сприяти передаванню знань, ідей і технологій суспільству та пришвидшити «час до інновацій» для досягнення національних цілей.

- Підвищити ефективність та продуктивність університетів з метою забезпечення вищої

дохідності від інвестицій платникам податків, філантропам, корпораціям, фундаціям та іншим спонсорам дослідницької діяльності.

- Створити «Програму стратегічного інвестування», яка б фінансувала ініціативи дослідницьких університетів, необхідні для розвитку освіти та досліджень у сфері ключових національних пріоритетів.

- Федеральний уряд та інші спонсори повинні намагатися покривати усі витрати на проведення дослідницьких проектів та іншої діяльності.

- Зменшити або скасувати нормативні документи, які підвищують адміністративні витрати, перешкоджають продуктивній науковій діяльності без істотного поліпшення дослідницького середовища.

- Вдосконалити навчальні програми з метою залучення в університети талановитих студентів, вирішуючи питання належного їх утримання, скорочення термінів здобуття ступенів, фінансування та поєднання кар'єрних можливостей випускників з національними інтересами.

- Забезпечити всі переваги освіти для різних верств населення, включаючи жінок та меншини, в математичних науках, інженерній справі й техніці.

- Створити умови, щоб Сполучені Штати і в подальшому отримували переваги від участі іноземних студентів та викладачів у дослідницькій діяльності.

Автори звіту наголошують на необхідності відродження та зміцнення унікального партнерства між національними дослідницькими університетами, федеральним урядом, бізнесом та промисловістю, яке було закладено ще в 1862 р., коли Конгрес США ухвалив спеціальний документ — Земельний закон Морілла (Morill Land-Grant Act), що стимулював таку співпрацю. Також зазначається, що хоча запропоновані заходи потребують значних зусиль, підвищення продуктивності та інвестицій з боку всіх учасників, однак їхня реалізація спроможна дати значну користь майбутньому всієї держави.

Підготувала **О. Циркун**, старший викладач, науковий співробітник Інституту вищої освіти КНЕУ; за матеріалами звіту «Research University and the Future of America: Ten Breakthrough Actions Vital to Our Nation's Prosperity and Security» (www.nap.edu).